

HÜTLEN AMORICA

Sofronica pápa egyszer csak sereg macskával caplatott elé valahonnan. Őr-helyemről nézve előbb a fekete süvege tűnt fel, majd vékony, magas alakját is kiadta a selymesen lengedező hosszúfű, mintha villámtól sújtott üszkös csönk nőtt volna ki hirtelen ebből az átkozott földből. Csontos, napbarnított arca tekintélyes kalugyeri szakállnak sovány terep, meglehetősen gyér, akárcsak a sziklás tengerparti talaj igénytelen növényzete.

Messziről jöhetett, elképzelhetően távolabbi, számontartásra sem érdemes remetelakból, mert közeli kolostorról Bajrám apó se tudott, embertől lakott odúra ez idáig nem lelt, pedig évtizedek óta járja a vidéket a birkáival, úgy ismeri a környéket, mint a tenyerét, nem beszélve arról, hogy a baba-dagi tengerészgyalogság hadgyakorló terepe ez. Kolostorban különben sem tűrnek meg tucatnyi vak macskát, vagy annál is többet, hogy belenyávogjanak a zsolozsmákba, mert éppen émelvegnek a szétáradó tömény tömjénfüsttől.

A birkás ember döbbenettel állapította meg, hogy valamennyi macska világtalan, Divinót, a pápa kedvenc kandúrját is beleértve. Nem tudni, mi történhetett, ami a macskák megvakítását illeti, a kalugyeren semmilyen szokatlan, kóros elváltozás jegyei nem mutatkoztak, mármint az őrület konkrét jelei.

Bajrám apó hajlamos volt előre megálmodni a körülötte történő szokatlan dolgokat, készségesen fel is idézte nekem a macskák világtalanságára vonatkozó, erősen nyugtalanító látomását Sofronica pópáról szólóan. Az öreg török álmában megjelent gyenge tüdejű szerzetes hasztalan próbálkozott a Szent Illés-kápolna előtt égő millió gyertya eloltásával, nem sikerült egyetlen gyertyát sem eloltani, ellenkezőleg: magát a tenger kitekergő szeleként álcázó sátán lángot lopott a szerzetestől, és tűzbe borította a delta déli peremének végeláthatatlan sátésait. Heraclea várának falain bíborosan imbolygott az éjszakai tűzvész. A török pásztor állította, tisztán hallotta a menekülő madárvilág kétségbeesett lármáját. Álmából azt a következtetést szűrte le, hogy valós veszély leselkedik a szerzetesre és környezetére, amit a birkás úgy hangsúlyozott, hogy okvetlen értenem kellett belőle: én is Sofronica pápa környezetének része vagyok, jó lesz vigyázni hát. Bajrám apó nem tagadta, álma után mindjárt Allahhoz fohászolt, ne engedje az ortodox

pópa bűvkörébe őt, nem is volt hajlandó kivárni álmának valamilyen beteljesülését, elment délebbre legeltetni.

A török pázstor elmondása szerint a kalugyernek egy derűs reggel, keresztény paphoz méltatlan, sőt nagyon is égbekiáltó ötlete támadt. Fogta macskáit, pontosabban füttyentett Divinónak, a farka – elsősorban a kandúrt követve – ment a pópa után, s a sziklás zugban egyenként megadva magukat, a legkisebb nyávogás, karmolásos ellenállás nélkül hagyták, hogy a pópa hidegvérrel kiszúrja a szemüket. Grúziai kolostorból hozott árral operált, amivel káplánkodása idején a brailai lápon megbűvó Szent Inocentiu kolostor föld alatti cellájában gyér lámpafényben tajkolta a testvérek lábbelijét, ahol egyidejűleg napi elmélkedéssel kezdte a dobrudzsai metropolita előtt ünnepélyesen vállalt fogadalommal kötött kalugyeri életét. Mindezek után már nem volt nehéz készpéznak vennem azt a történethez tartozó, egyáltalán nem mellékes szerencsétlen momentumot, ami a macskák megvakítására adott valamelyes magyarázatot, amikor a pópa az állomáshegyüinktől nyugatabbra fekvő öreg és kopott, gyűrődéses hegyek legmagasabb pontján krétakőből rakott bűnbánó térdeplőn elrebegette a magasságos égieknek, hogy a macskák megvakításával nem tett semmi rosszat, és ezen szokatlan, isteni megbocsátást nélkülözhetetlen módszerrel mindösszesen a macskák hűségét kívánta ellenőrizni. Kíváncsi volt, hogy a macskák vakon – előbb Divinónak szánt füttyező után – készek-e követni őt? Ezután viharos időben nem volt tanácsos a pópa térdeplőjének környékén legeltetni, mert Bajrám apó látta, hogy a villám gyakran a sziklákba vág, ropogva, harsogva hasad valamennyi testesebb szikladarab, mint az érett dinnye. Siratták szent hegyüket a *maicák*, a Preasfântă Inimă a lui Isus rendjének apácái, akik a delta mélyéből jöttek fel gyakran imádkozni, s ha jöttek, úgy szállták meg Dobrudzsa legmagasabb hegyét, mint valami varjúsereg.

Mit mondjak, a macskák vakon és hűségesen követték a szerzetest. Bajrám apó szerint a korábbiaknál is ragaszkodóbban kísérték a pópát, aki ugyanakkor ünnepélyesen megígérte, valamennyi macskának vadonatúj szemé lesz, a látást nekik a tenger felől hozza el. Ígéretét akkor tette meg, amikor hosszas útvjáról visszatérve beszélgetésbe kezdett a macskáival.

Ezek a lazítás percei voltak, amikor mesélni kezdett az életéről, de mire belevágott volna egymást sűrűn követő, azokat elmélkedésekkel fűszerező történetek eléggé laposnak kínálkozó mélyébe, csalódottan kellett látnia, hogy a cicák mind kinyúlva az igazak álmát aludták. A kalugyer megsértődött, már megint hiába beszélnek nektek, mondta. Ha Bajrám apó a part ezen szakaszának erősen sziklás, hullámtörő szakaszán járt a birkáival, és telje-

sen beesett horpaszú macskákat látott heverni, látott a levegőben körözni dögevő madarakat, ezért gondosan köpenye alá fogadta a későn született vagy hitvány bárányokat.

Ebben az időben szűkös volt az élelem, mármint a polgári lakosságnak szánt állami ellátmány, nem sokkal azelőtt bevezették a jegyrendszert, a városok lakói az üzletek környékén végeláthatatlan sorokban kígyóztak. Volt, aki orvosi látteleet szerint lúdtalpat szerzett, másoknak megnyúlt a nyakuk, itt pedig szakadt, mindenkitől elhagyott emberek kagylót szedtek a tengerparton.

Ezek a százalmas teremtések, nők, férfiak, gyermekek általában az őrhelyem környékén gyülekeztek, egy részük imádkozott, mások az Urat káromolták, megint mások tátották a szájukat, hátha eljön a sült galamb, de ha nem is sült galamb, ószövetségi manna hull az égből. Érti, uram, hátha manna hull, rázta a vállamat az egyik szakadt, vérmes szemű tengerparti ember, csakugyan bibliai szegények félelmetes mása. Magam is meglepődtem, hogy egyáltalán nem hatotta meg a vállamon üresen zörgő Kalasnyikov. Mutatóujjával a szája felé bökött, nyilvánvalóan erősen chetnéke volt, az éhségtől vagy *basedow gravestől* kiguvadó szemét csontos ujjjaival próbálta helyreigazítani, mert az magától helyre nem igazodott volna, csavargatta óvatosan, mint ahogyan kell a rádió keresőjét, és ilyenkor zölden villog a macskaszem. Néztem, az adóvevő készülékem ott állt, ahová tettem, ezúttal nem tessékelte kijjebb a kicsapódó hullám, mint korábban tette, jól el volt magában, bár teljesen hasznavehetetlen műszer, mert egyszer már feltelt tengervízzel. Vízszintemelkedés volt vagy mi, nem tudom, valahogy a vízhez közelebb találtam elhelyezni viharos éjszakai őrség idején, amikor az orrodig sem látsz, csendesebb időben pedig megtanulsz lábod aludni, a készülék ettől kezdve mindössze leltári szám lett. A törzsnél adták, hogy hozzam, cipeljem magammal teljesen fölöslegesen. Így is vigyázni kellett rá, ezek az emberek lopnak, mint a tűz, figyelmeztetett Bajrám apó. Mindent vittek, ami a kezükbe akadt, aztán a stégről a vízbe vetették, hogy ne maradjon bűnjel, feltéve, ha nem került akire rásózhatták volna akár kupányi vodkáért, de kinek kellett volna egy hasznavehetetlen katonai adóvevő. Általában korán jöttek az emberek a partra, rendszerint Sofronica pópa érkezése előtt már ott ácsorogtak az őrhelyem környékén, mintha teljesen tanácstalanul, aztán rávetették magukat a nedves tengeri homokra, térden csúszva túrták fel a hullámoktól finoman kivásalt fövenyt. Jött a következő hullám, átcsapott a fejük felett, ropogtak a csontjaik a hullámok súlya alatt, mert száradt volt a hús, lötytyedt az izom, a hullámkaréj mindegyre elsimí-

totta a homokágyat, így ment ez, a nyomorultak tovább keresgéltek, kapkodták a levegőt, sötét szájak tátogtak a narancssárga égre, mint az erdő odvas fája narancsos naplemente táján. Nem tudni, mi tartotta össze ezt a gulágokra szabott szerencsétlen kolóniát, a tehetetlenség erős kohézió ezen az öreg és szétrepedt kontinentális talapzaton, amit Kadrilátereknek neveztek hajdanán. Kadrilátereknek, amikor még a töröké volt Dobrudzsa. Tudom, jólesett ezt Bajrám apónak hallani, bezzeg, akkor kövérebb volt a legelő, a birkás emberem felmenői eljártak legeltetni egészen a Boszporuszig, útközben árucserét folytattak bolgárokkal, felszivárgó albánokkal, talán görögökkel is, déli gyümölcsökkel, zöldséggel, törökmézzel, serbettel megrakva tértek haza, gazdagon erre a mindeneknél mostohább vidékre, ahol, igaz, jó pénzt csináltak, dénárt tettek dénárra, kecskecsöcsű szőlőbirtokot vásároltak Medgidia környéki szelídebb lankákon. És szájkosarat a szüretelésre felfogadott aljanépnek.

Elnéztem, a tenger sohasem fukarkodott ezekkel a szerencsétlen emberekkel, a barakkok lakói megrakták elejüket ajándékaival, nagyon is óvatosan rúgtak a pópa macskái felé, ha éhségükben azok is arra vetemedtek, hogy összeszedjék előlük a plázson fekvő zsákmányt, csak meg ne lássa a pópa, hogy egy macskába is belerúgnak, mert azonnal előveszi a fekete mágiát, aztán megnézhetik magukat. A nap alighogy elrugaszkodott a láthatár vonalától, a nyomorultak elmentek dolgukra, víz csurgott a ruhájukról, a csatorna felé tartottak, noha nem tudni, ott milyen dolguk volt még. Kezdetben messziről, Olténiából, Moldvából jött férfiak telepedtek meg. Látván, hogy üresek, beköltöztek a munkaszolgálatos ezredektől ott hagyott barakkokba. Összeszedték a környező vidék olcsó fehérnépét, rozoga tábori ágyakon nemzeni kezdtek. Amire a nemzést abbahagyták, és egyre jobb szakemberek lettek, a tábori ágyakat rugós ágyakra cserélték, addigra félig-meddig megvakultak valamennyien, mert állandóan belenéztek hol az elektromos hegesztő, hol a lángvágó fényébe, amikor a tenger felől jövő gázvezetéknek szánt traverzeket építették. Hiába üzentek az állami vállalatnak, küldjön használható maszkot különféle kormozott üvegekkel, mert a vállalat nem küldött. Egyszer csak fizetést sem hozott a posta. Az állami vállalat előbb megüzente, nem muszáj, másodszorra felszólítást küldött, egyáltalán ne hegeszzenek, de ők jó darabig hegesztettek, s ezt látva, a hatóság emberei megszakították az áramot. Ültek esténként a rugós ágyakon, nézték a sötét mennyezetet, hátha megjön a villany. Nem jött meg soha.

Az sem jött meg, amiben reménykedtek, mármint az állami leszázalékolás, majd, egyszer esetleg lesz kis havi nyugdíj. A hegesztőkészülékeket

ott ette a fene kibelevve, a réztekerceket rég értékesítették, a karbidot viszont a gyermekek még sokáig öntözgették. Karbidgázra gyűltek csapatostul, szívták szédülésig, aztán maradt a bűzét vesztett salak esőktől formált nonfiguratív alakokkal. A tenger rengeteg hullámot küldött, hullámok hátán ajándékot, úgyhogy jöttek még szokszor szálanként vagy csapatostul, de leginkább seregbe verődve.

Megszoktam, nem szólítottam megállásra a barakkok népét, egyszer kértem jelszót egyiküktől, viszont az erősen foghíjas, Bunuel filmjeiből ismert torz ember leröhögött. Úgy látszik, a tenger sós levegője nem használ, szólt a tüdeje, minden reggel hallottam sípolni, azt mondta, asztma, pedig dehogy, véreset köpött. Elégedettnek tűnt, rég nem nevetett ilyen jót, mondta. Láttam, csak mímelem a csőre töltést, tisztában volt azzal, a törzstől töltény nélkül voltam elengedve. Kiáltottam erélyesen, állj vagy lövök, erre a sokat próbált szerencsétlen, mint egy idióta, vagy mint akinek nincs mit veszítenie, tett még néhány lépést felém. Röhögött, mint egy eszeveszett.

Ekkor érkezett meg Bajrám apó a birkáival, szólt, ne fárasszam magam, hosszú a szolgálati időm, nem sokra megyek ezekkel az emberekkel. *Parola*, na halljunk oda, mondta kesernyésen a török pásztor, ne vesződjek velük, elmennek maguktól, szépen. Csakugyan, békésen jöttek, békésen mentek, állították, hogy ez a partszakasz tisztára egy éden.

Jött Sofronica pápa, a szárazföld felől érkezett, hosszú fekete reverendájával majdnemhogyan seperte a földet, harmatot vert a hosszú szálás füvekről. Elöl a hiúz termetű Divino kandúrral és az őket követő háremmel érkezett, benne idei és tavalyi kölykökkel, mind vak macskákkal. Nagy verseny volt közöttük, melyik döngölőzzön a pápa lábaihoz. Kulcsosomó zörgésére abbahagyták a nyájaskodást, tudták, macskának tilos belépni a kápolnába, erre szigorúan megszoktatta a kalugyer, lassan teljesen szófogadó macskák lettek.

No de Bajrám apó szerint ösztönükben volt a látni akarás vágya, tudták, Divino vezérkandúr is vakon kezdte a szolgasorsot, később kapta vissza a szeme világát. A kalugyer vette el, a kalugyer adta vissza, miután megtért a tengerről, a tengernek arról a titokzatos pontjáról, ahol testes fényrög lebegett az ég és föld találkozási pontjánál, onnan hozta a fényt tört darabokban. Bajrám apó nem zárta ki, hogy gyémántot hozott. Szólt, nézzem meg jól Divino vezérkandúr szeméit, mert miből vannak azok, ha nem tört gyémántból. A török ilyenformán elképzelhetőnek tartotta, hogy a templomok hagymakupoláit Sofronica pápa látja el nemesfémekkel. A szerzetes, akárki meglátja, szentet csinál magából. Divino szeméből valóban erősen szűrős,

lézerszerű fény áradt, a török szerint a macska sugárzó szeme karcolta összevissza a kápolna ablaküvegeit, amikor ott feküdt az árnyékában, vagy éppenséggel a kápolna grádicsán, farkát hol ide, hol oda dobálta elégedetten.

Ó, nem hiszem, csattantam fel Bajrám apó meséjén, ő viszont látván a hosszú fűben mozdulatlanul álló, láthatóan ránk figyelő Sofronica pópát, megintett, azonnal hagyjam abba, esetleg forduljak a tenger felé, tartsam kedélyemet hűvösen, különben dühbe gurul a kalugyer, látván a rajta való gúnyolódásomat. Megnézhetem magam, ha a pópa a keresztények istenétől vad szeleket kér rám, háborgó tengert, sarat, jégesőt, krétahegyekből sugárzó hőséget, szememet kivájó sirályokat, rám küldi a delta lidérceit. És akkor én ott álltam órhelyemen szál kalasnyikovval a vállamon, természetesen tőlény nélkül, és megfogadtam a török pásztor tanácsát. Tőle tudtam azt is, hogy Sofronica pópa tudott vízen járni, néha elment a tengert égbolttól elválasztó vonalig, valahova oda, ahol a fényrög lebegett, amin a kalugyer a szintén vízen járó grúz partok felől közelítő Ilia atyával tisztességesen osztott.

Euthimiosz atya Batumi környékén, a Sighnaghi közvetlen közelében álló Bodbe kolostor lakója volt, fegyelmező spirituálisként meghívta Sofronica pópát, fürödjön meg a szóban forgó kolostorhoz közeli Szent Nino-forrás vizében. A grúz pópa felhívta Sofronica pópa figyelmét, ha nem merül el teljesen a szent forrás medencéjében felgyülemelő vízben, haszontalan a fürdő, tovább kell lépni, mert ezrek és ezrek várákoznak az alkalomra. A grúzok spirituális életében nagyon fontos szerepet tölt be a Szent Nino-forrás, ugyanis, ha a benne megmerítkező ember minden porcikája víz alá kerül, és háromszor elmantrázza kívánságát, nem kérdés, hogy realizálódik a legfontosabb vágya. Nos, egy ilyen fürdés után kezdett vízen járni Sofronica pópa.

A kalugyer nemcsak vízen tudott járni, hanem a birka nyúzásához is kiválóan értett. Egyszer elnéztem, amint a birka ott lógott valami primitív nyúzófán, csak a felfüggesztést nem láttam. Vért prüszkölt a húsvéti áldozat a szerzetes nemezből varrt csizmájára, miközben guvadt a bőre lefelé, erősen izzadt a szerzetes, mindegyre kézfejjel törölte egyet a homlokán, a maroknyi gyilkot sűrűn égetett agyagtálba töltött vízbe mártogatta, mert tincsekben ragadt pengéhez a gypjúsál, a bőr erezetei néhol elpattantak, kis vérhólyagok ültek ki. Bajrám apóval néztük a műveletet, ahogy sem értettem, mi történik körülöttünk, néha meglebbent a szél, a véresen meztelenre vetkőzött bárány faggyúját pillanatok alatt kicserezte a tenger felől jött sós levegő.

Nahát, néztem az idős törökre, hátha megfejti neki a titkot az ő Mohamed prófétája, mert a környéken nemhogy nyúzófát megtartani képes fa nem volt, fűszál is alig nőtt a krétás talajban perzselő nyári hetek után. Jött is a bizonyossággal Bajrám apó: Sofronica szerzetes marokba fogja az eső szárait, megfonja istrágnak, azzal akasztja megint csak láthatatlan rúdra. Hümmögtem, mert mit mondhattam volna azután, amit szintén a töröktől tudtam: a szerzetes ugyancsak az eső szárait ostorba fonja, s ha úgy tartja kedve, nagyokat csattogtatva űzi el a birkás ember szédelő számait a Szent Illés kápolna környékéről, pedig az oktalan állat ott kárt nem tett, mert mi tenyészett ott, csak száraz hosszúfű. S ahogy a száraz hosszúfű alázatosan hajlongott a tenger felől fúvó szélben, csengeni kezdett mindjárt a jobb fülem, ami azt jelentette, temettek otthon valakit, mert akkor szokott csengeni, ha temetnek. Ez a hallás nem adott magyarázatot, férfit vagy nőt kísértek ki a domboldalra, mert a fülemben se kis csengés vagy nagy csengés nem volt, hanem egyenletesen közepes. Ha férfi az eltávozó, akkor nyilván nagyharanggal húzzák, ha pedig fehérnépről van szó, akkor a kis haranggal, ami egészen természetes Tarziciusz atya szerint. Évszázadok óta így van, hát akkor nekem ki kellett volna találnom, ki szenderült jobblétre, melyik nagybácsi, nagynéni ment el, de találgatott a fene, pedig az időmbe belefért volna, hiszen akkor kezdődött az aznapi misszióm, este hat órakor álltam őrségbe. Így mondták a tiszték, hogy misszió, pedig micsoda röhej, mert ki a francban volt ott csöppnyi küldetésérzet, legfeljebb az ördögben ha nem.

Délutáni hat órakor már majdnem este volt, legalábbis átmenet, a tenger felől előbb a szürkület jött, majd éden előtti sötétség. Tél volt, mondjam úgy, a nehezen túl, tavasz felé már, talán a kanalas gémelek kiköpték csőrükből a tavasz magjait Istria kövein, amit a Krími-félszigetről, ha nem, akkor a Kígyók szigetéről, s ha mégsem onnan, akkor a homokpadon megfeküdt szellemhajók traverzeiről hoztak magukkal. Dobrudzsában a tél általában nem fehérben prezentált, egészen szürkén, maga helyett küldte el az orosz-ukrán sztyeppékről a krivec, ami tudvalevőleg kegyetlenül vad orosz szél, szálig derékba töri a Duna-delta beláthatatlan nádasát. Valahonnan északról jön, forrásvidéke elképzelhetően Nyugat-Szibériában van, tudták ezt a felmenők, akiket kivezényeltek hősi halált halni a nagy orosz sztyeppékre, de nem mind haltak hősi halált; volt, aki baszott rá hősi halált halni Jány Gusztáv von Paulus úri kedvéért, hazajött a krivec keletkezésének vidékéről, és elmondta, olyan beláthatatlanul, sőt elképzelhetetlenül széles az orosz

föld, hogy azt semmilyen képzelet nem képes befogni, nincs az agynak akkora térfogata, ami befogadná. Sztálin talán erre a befoghatatlanra bázírozott.

Erről, ilyesmiről beszélgettünk éppen Sofronica pópával, az ikonosztáz mögött babrált valamivel, festéket kevert tán, akkorjában templombelsőt festett, ott égett belém végképp az Utolsó Vacsora a Szent Illés kápolnában, ahol, mondom, vadonatúj ikonosztázával volt elfoglalva a sötét arcú, haját varkocsba fonó, erősen barna arcú szerzetes. Átmeneti arca volt, gondolom, szerzetesi arcnak átmenetinek kell lennie, vízen járva a tengeren, arca biztosan átszellemül, világosodik valamelyest, amint befele halad a tenger sötét vizén, valami elképesztő mélységekbe. Tudom, erről hiába is kérdeztem volna, nem mondta volna el, merre tart vándorútján. Hallgatag, aszkéta teremtés volt, soha nem hallott Girolamo Savonaroláról. Nem baj, hogy nem hallott a dominikánusról, mondtam a szerzetesnek.

Később tőle tudtam meg, Fetești-ről jött Sofronica szerzetes. Ha beszélgettünk, fekete lábnyomom ott maradt a fehér krétán. Nem baj, mondta a pápa, minden nap szolgálja felsikálta a keletkező lábnyomokat. Meg aztán tanította nekem: jó, ha tőle tudom, körülöttünk folyamatos keletkezés van, Istentől naponta újratemtett világ.

Krétatömbből vágott téglát és padlózatot, amikor kápolnaépítésbe kezdett, bukovinai kék ajtóval és négy ablakkal, a torony kezeletlen bádogfedővel fedett, a rozstda vörösen izzott a lenyugvó nap fényében.

Itt folyamatos keletkezés van, magyarázta, miközben a hullámok újra és újra partra hordták a tenger kagylóit, algáit, moszatjait, rákjait, cetjeit, bálnáit. Nem tudom, képzelődtem-e, vagy a valóságot láttam, amikor delfinek párosban tűntek fel a távolban, elmerültek, majd ismét felfénylett a hátuk, szinuszgörcbét írt a haladásuk. Így ment ez, nem tudtam, mi van, azt láttam, ami volt körülöttem, előttem a Fekete-tenger, egyenes vonal a láthatáron, a delfinek a felezővonal felé tartottak, kérdés, elérték-e valaha. A láthatáron néha fekete pont keletkezett, másnap is pont volt, csak az előbbinél kövérebb. Hajó. Aznap a fekete pont alig nőtt valamit, miközben tudom, egyre közeledett. Nyersolajjal terhelt iráni tankhajó vette célba az állomáshelyünktől jóval délebbre tehető kikötőt. Volt, amikor nem láttam, csak hallottam magam előtt valamit. Halott erdőt, mintha yachtok sűrű kötélzetű árbóc-erdejét hallottam volna az öbölben csattogni, szálfára kiégett rengeteget, pedig nem, hanem eső volt, mert itt kötélnyi vastagon szakadt le az ég. A nagy esők elmosták Bajrám apó birkáinak a nyomát. Mind itt legeltetett a tenger közeli partszakaszon, mert beljebb a szárazföld felé erősen krétás, nőtt rajta ugyan némi bogáncs, de alapvetően halott föld. A gépek egymás

után húztak el fölöttünk, a kondenzcsíkok az égboltot mágikus cikkekre szabdalják. Általában a szárazföld felől jöttek, délkelet felé tartottak, talán Dubaiba mentek, de lehet, nem is, inkább Afganisztán volt a cél. Tán mentek a nyugatiak, vittek sok-sok ENSZ-segélyt, fegyverarzenált, kábítószer-alapanyagokat csempészték a visszatérő csapatszállítók, nagy gólyafészek a tálib fején, és Allahra esküdött a csőre töltött Kalasnyikov.

Bajrám apónak vízhatlan köpenye volt, terepszínű, a babadagi tengerészgyalogság cirózisban szenvedő altisztje szerezte neki potom fél birkáért, kapucnis cucc, de hiába húzta a fejére, mert a szél állandóan lesodorta. Láttam többször a kapucnival vesződni, valamit mondott magában, nem nekem mondhatta, hiszen tudta, vak hangot sem értek törökül. Az biztos, nem Allahot káromolta. Rájöttem, minek neki a kapucni: ha látott juhobarányt elhullatni valahol a parti sziklákon, ölébe vette, száraz zörgő füvekből tépett tincssel szárazra törölgette, majd haladt a nyájjal, Allah kegyelmével, a bárányt pedig a terepruhás kapucnijába fektette szépen, mint valami hátizsákba. Ezt megfestem, szólt egyszer a szerzetes, a török nem vette komolyan a kalugyert, bár ha elhitte volna neki, nagy zűr lett volna, dzsihád, mert muszlim ember nem engedi magát sem élve, sem holtan, sehogyan sem keresztény templomba bevitetni. Ott volt márpedig a bárány a pásztorral, tisztára Bajrám apó. Miért ne lehetne ott, gondoltam, kis Jeruzsálem a Szent Illés kápolna, legalábbis így fogtam fel, miközben néztem a krétából épült kápolnát, Kalasnyikovom, csővel lefelé, húzta a vállamat.

A tengert gukkereztem, mert parancsban volt, gukkerezni kell, szólni, mi a jelszó, testvér, ha nem megy, sorozatot bele. Nem is, előbb a levegőbe lőni, de honnan jöhetett volna testvér vagy ellenség, mert a tenger felől nem, csakis a pápa, mert egyedül ő tudott vízen járni. Még aki tudott: Manuila atya, csakhogy miután a maga részéről megtette a bizonyítást, hogy a Duna nem a Fekete-tengerbe, hanem a magasságos egekbe ömlik, elment meghalni Heraclea várába. Halála után sok-sok javaslatra mindjárt összeüt a szent színódus, Manuila atyát szentté kellene avatni, ám a testület legfelsőbb és megkérdőjelezhetetlen tanácsa elvetette a javaslatot. Nem sokkal később a patriarchátus közleménye szerint nem voltak eléggé meggyőzők azok a tanúvallomások, melyek Manuila atya vízen járását mint csodatettet kívánták volna megerősíteni. Nem kérdés, Sofronica pápa, tiszteletre méltó szerzetes tisztában volt a szentté avatás fölöttébb bonyolult és szigorú kritériumaival. Elképzelhető, a jövőre nézvést azért járt gyakran ki a tengert egektől elválasztó vonalon csábító fényhez, hogy annyi hozott nemesrög láttán percig se kételkedjen a magas színódus.

Elmúlt egy hét, kettő, nem láttam Bajrám apót a 6013-as szélesség környékén legeltetni, noha igaz, említette, valamennyi ideig távol lesz, mert ha nem, felfordulnak a birkái. Elment legeltetni Mangália felé, annál is lejjebb valamivel, a bolgár határ közelébe. Dús legelők hírére keltették a juh- és kecskebőröket felvásárló kereskedők, akik jól ismerték és tisztelték régi kuncsaftjukat, a birkás törököt, ám kiderült, sivataggá sült a legelő a kitartó forróságtól, fordult is vissza a török a sereggel, birkáit a gyűrődéses hegyek hajlataiban rejtőzködő apró legelőkkel biztatta, de mire hazaért, eltelt jó fél hónap, a hegyek észkos hajlataiban is lesült minden sarjadék. Izgatott, hogy nem tudok semmiről beszámolni neki, ami a pápa ténykedését illeti, azon az oknál fogva nem, hogy a pápa váratlanul ellett valahova. Arra gondoltam, a grúz szerzetessel eszmecserél a tenger és az egek találkozási pontjánál, dézmálják a fényrögöt. Az is lehet, misszionáriusként Hegyi Karabahban jár, vagy senkitől sem ismert rejtett zugban tartózkodik a macskáival. De nem, mert a cicák egyszer csak megjelentek a part szegélyén, valamennyi kihegyezett füffel, úgy tettek, mintha a tengert nézték volna, a fekete vizek hátán közelítő fehér tarajokat, de nem láthattak semmit. Esetleg szimatot fogtak, hogy talán gazdájuk közeledik.

A vizet gukkereztem. Mit látsz?, kérdezte Bajrám apó. Nem látok semmit, mondtam. Ekkor, mintegy vezényszóra, zsupsz, vízbe ugrottak a macskák, természetesen Divino repült elől. A birkák szájalmasan nézték, mit művelnek a kalugyer jámbor és nyálas állatai. Látták, hogy a vak macskák a tenger belseje felé húzó hullámok sodrására bízták magukat, hadd vigye valami befelé, a pusztulásba talán, vagy hova, mert erre a kérdésre csak a pápa tudott volna válaszolni, úgyhogy szájalmasan bégettek a török birkái, mintha megállás nélkül.

Nem foglalkoztatott a kérdés, mi lett a pápa cicáival, hiszen a törzsnél erősen ideges állapotok uralkodtak, csak szikrát kellett volna kapjon, hogy robbanjon a levegő. Valamilyen grád volt, fogalmam sincs, hogy a vezérkartól elrendelt fokozat mire alapozta a készültségi állapotot. Azt gondolom, mondtam a birkás töröknek, a veszély a tenger felől fenyeget. Igen, helyeselt egy gyémántszemű macska. Azt is mondta, akkor érkezett meg a tenger és az égbolt találkozási pontján fellelhető fényrögötől, a szerzetes, akárcsak a vezérkandúrt, őt is megtanította vízen járni. Bizonyos, hogy Sofronica pópát és Euthimiosz atyát találta érte, halálukat felségvizek megzavarásának címére írják. A tenger mélyén vannak, az orosz haditengerészet jó darabig motorcsónakokkal szelte keresztül-kasul a nyugodt, szélcsendes tengert, ám a fényrögöt sehol sem találták. A nehézbúvároknak sem volt szerencsájük,

mondta a gyémántszerű cica cseppet sem jelentéktelenül, nagyon is fontoskodva, hol az én, hol Bajrám apó lábaihoz dörgölőzve. Elhúlve vettük tudomásul a váratlan fejleményt. Melyik vagy te?, kérdezte a macskától az öreg török.

Amorica vagyok, felelte a cica. Aha, akkor te nőstény vagy, Divino újabb szeretője, állapította meg a török. A macska nem szólt semmit, elkullogott a Szent Illés kápolna felé, elfeküdt a torony megnyúlt árnyékában. Enyhe, mondhatnám, kellemes fuvallat jött a tenger felől, szétszórta a beérett hosszú fű magjait, vagy kel belőlük új fű, vagy nem kel, de inkább mégis, mondta Bajrám apó.

A pópa nincs, nem lesz, aki istrángba vagy ostorba fogja az eső szálait, öntözni fog mindenhol. Lehet, egyszer elhordják innen a krétahegyet, tömbökbe vágják, a színódus újabb kápolnát épít, Szent Sofronica kápolnát szentelnek a csodatevő kalugyer emlékére. De lehet, hogy nem építenek. Inkább igen, mint nem, vélte a török pásztor.

Bajrám apó jelezte, még másnap reggel indul juhaival délnyugatra, komppal seregestől átviszik a Dunán, elmegy egészen Calafatig. Szomorú voltam. Valami lesz, mondtam másnap a hosszú útra készülő töröknek, mert aznap tele tár éles tölténnyel voltam elengedve. A török pásztor szerint erősen kétélű ez a szovjet–afgán háború. Szólt a birkáinak, menjünk, juhaim, mert a nap mindjárt a Dunába esik Csernavoda alatt.

Vettem a tárat, számoltam a töltényt, összesen tizenkét golyó. Amikor azt gondoltam, hogy Bajrám apó már távol jár a felhagyott legelőtől, talán Ostrov felé vette az irányt, az egész tárat a kréta porában fürdőző Amoricába eresztettem.